

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

***Європейський освітній простір:
можливість та виклики для України***

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	<i>Вибірковий</i>
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська

Мета навчальної дисципліни

Курс «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» передбачає ознайомлення з історією успіху європейського освітнього проекту та його перспективами, конкретними інструментами, завдяки яким вдалося досягнути високої ефективності системи вищої освіти в Європі, вивчення української освітньої політики різних рівнів – від державного до рівня конкретного закладу вищої освіти, апробацію освітніх новацій і процедур та їхнє експертне оцінювання.

Мета – на основі ознайомлення з процесом конструювання і реформування Європейського освітнього простору та перспективами його розвитку, опрацювання базових документів, які регламентують функціонування Європейського освітнього простору, розбору українського законодавства про освіту та документації університету, з'ясувати можливості використання здобутків освітньої політики Європейського союзу для побудови громадянського суспільства в Україні.

Завдання:

- простежити логіку конструювання та основні етапи становлення Європейського освітнього простору;
- окреслити вектори розвитку Європейського освітнього простору у найближчій перспективі;
- схарактеризувати процес адаптації в Україні принципів і правил європейської освітньої моделі у вищій освіті;
- з'ясувати можливості ефективного застосування інструментів організації освітнього процесу в університетах Європи для розбудови громадянського суспільства в Україні.

По завершенню вивчення дисципліни студент повинен знати:

- зміст основних документів Європейського союзу, у яких визначено основні принципи побудови Європейського освітнього простору;
- існуючі моделі вищої освіти;
- міжнародну стандартну класифікацію освіти;
- європейську кредитно-трансферну систему;
- українське законодавство про вищу освіту;
- національну рамку кваліфікацій;
- можливості, які відкриває здобувачам освіти, університетське освітнє середовище;
- засоби забезпечення якості освіти.

По завершенню вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- володіти і застосовувати понятійний апарат та термінологію;
- працювати з науковою літературою та інформаційними ресурсами мережі Інтернет з освітніх проблем;
- аналізувати документи, які визначають освітню політику;
- давати експертну оцінку освітнім програмам та документам, які забезпечують та супроводжують освітній процес в університеті;
- критично мислити, аргументувати та обґрунтовувати власну точку зору на проблему, вести дискусію;
- давати рекомендації щодо вдосконалення інститутської, університетської, міністерської документації в світлі європейських інновацій в освіті;
- використовувати можливості вільної траєкторії навчання, академічної мобільності, кредитно-трансферної системи для потреб самовдосконалення;
- працювати індивідуально і в команді;
- виконувати обов'язки викладача закладу вищої освіти.

Курс розраховано на здобувачів освіти, які навчаються у закладах вищої освіти за освітньо-кваліфікаційними програмами гуманітарного профілю освітнього рівня магістр. Структура залікового кредиту з дисципліни побудована згідно вимогами Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Курс має яскраву міжпредметну спрямованість і спирається на досвід вивчення здобувачами освіти історії Європи, освітніх технологій, політології та соціології. У ході вивчення курсу здобувачі освіти матимуть можливість порівняти вітчизняну та європейську освітні політики, досвід організації освітнього процесу, зміст освіти, технології навчання, засоби забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти Європи та України, виробити та запропонувати власні рішення існуючих проблем.

У результаті вивчення курсу у здобувачів освіти сформується усвідомлене ставлення до сучасних можливостей Європейського освітнього простору у сфері навчання та надання освітніх послуг, вдосконаляться навички критичного ставлення до практик і процедур, які реалізуються у європейській та вітчизняній освіті, вміння працювати з джерелами інформації тощо.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з історії освіти та історії Європейського Союзу.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Інтеграція європейського освітнього простору

Європейська культурна конвенція 1954 р. Політика спільних дій в галузі культури та освіти. Можливості для вивчення мов, історії та культури.

Європейська конвенція про еквівалентність дипломів, які дають доступ до університетів (Париж, 11 грудня 1953 р.). Європейська конвенція про еквівалентність періодів навчання в університетах (Париж, 15 грудня 1956 р.). Європейська конвенція про академічне визнання університетських кваліфікацій (Париж, 14 грудня 1959 р.). Конвенція про визнання учбових курсів, дипломів про вищу освіту та учбових ступенів у державах регіону Європи (Париж, 21 грудня 1979 р.).

Велика хартія університетів 1988 р. Університетська автономія. Викладання і дослідницька робота. Університети як хранителі традицій.

Договір про утворення Європейського союзу 7 лютого 1992 р. Євроінтеграція як політичний та соціально-економічний процес. Чинники євроінтеграції вищої освіти.

Болонський процес. Хронологія подій Болонського процесу. Залучення європейських держав до Болонського процесу. Основні документи Болонського та Сорбонського процесів:

- Конвенція з визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Ліссабон, 11 квітня 1997 р.);
- Спільна декларація про гармонізацію архітектури, європейської системи вищої освіти чотирьох міністрів, що презентують Великобританію, Німеччину, Італію і Францію (Сорбонна, 25 травня 1998 р.).
- Спільна декларація європейських міністрів освіти (Болонья, 18-19 червня 1999 р.). «Європа знань»;
- Формування майбутнього. Конференція європейських вищих навчальних закладів і освітніх організацій (Саламанка, 29-30 березня 2001 р.).
- Комюніке зустрічі європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту (Прага, 18-19 травня 2001 р.);
- Створення загальноєвропейського простору вищої освіти: Комюніке Конференції Міністрів, відповідальних за вищу освіту (Берлін, 19-20 вересня 2003 р.);
- Комюніке конференції Європейських Міністрів освіти «Загальноєвропейський простір освіти – досягнення мети», Берген, 19-20 травня 2005 р.;
- Комюніке конференції Європейських Міністрів, відповідальних за сферу вищої освіти На шляху до Європейського простору вищої освіти: відповіді на виклики глобалізації, Лондон, 16-19 травня 2007 р.;

- Декларація про створення Європейського простору вищої освіти, Будапешт-Відень, 12 березня 2010 р.;
- Комюніке конференції Європейських Міністрів, відповідальних за вищу освіту, «Болонський процес 2020 - Простір європейської вищої освіти у новому десятиріччі», Льовен / Лувен-ла-Нев, 28-29 квітня 2009 р.;
- Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти, Бухарест, 26-27 квітня 2012 р.;
- Комюніке Європейських Міністрів, відповідальних за вищу освіту, Єрван, 15-16 травня 2015 р.;
- Посилення європейської ідентичності через культуру та освіту: рекомендації Європейської комісії європейським лідерам, Гетеборг, 17 листопада 2017 р.;
- Паризьке комюніке 25 травня 2018 р.;
- Про досягнення Європейського освітнього простору до 2025 р., Брюссель, 30 вересня 2020 р.
- Комюніке Європейських Міністрів, відповідальних за вищу освіту, Рим, 19 листопада 2020 р.

Змістовий модуль 2. Європейський освітній простір 2025.

Цілі. Завдання. Пріоритети. Шляхи реалізації. Моніторинг поточних результатів.

Шестивимірний європейський освітній простір. Якість освіти. Інклюзивна та гендерна рівність. Перехід до зеленої та цифрової освіти. Підтримка вчителів та тренерів. Вища освіта як пріоритет. Геополітичний вимір освітніх змін.

Кооперація зі стейкхолдерами. Інноваційне, між- та мультидисциплінарне навчання. Підвищення кваліфікації вчителів та викладачів, навчання впродовж всього життя. Освітня мобільність. Мультилінгвізм. Софт скілз: критичне мислення, підприємливість, креативність, громадянська відповідальність – запоруки стабільного суспільного розвитку.

Неформальна, інформальна освіта, волонтерство в освіті.

Європейський студентський квиток – запорука академічної мобільності. Erasmus+ Mobile App. EU Student eCard.

Автоматизоване взаємне визнання документів про вищу і передвищу освіту до 2025 р.

Просування європейського підходу до вищої освіти в світі. Командний підхід. Пошук партнерів за межами Європи.

Змістовий модуль 3. Імплементация європейських підходів до вищої освіти в Україні

Передумови входження вищої освіти України до Болонського процесу: адаптація законодавства, структурні зміни освіти, запровадження у систему вищої освіти Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS),

проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у закладах вищої освіти.

Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р.

Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2015 р.

Документація закладів вищої освіти і її адаптація до потреб створення Європейського освітнього простору. Статути університетів, положення про організацію освітнього процесу, про забезпечення якості освіти, про дисципліни вільного вибору, про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти, про академічну мобільність, про гарантів освітніх програм, про опитування здобувачів освіти, про студентське самоврядування, про академічну доброчесність та ін. як запорука впровадження європейського підходу до здобуття вищої освіти.

Узгодження і поєднання національних компонентів вищої освіти різних країн із вимогами Болонського процесу щодо створення Європейського освітнього простору.

Тенденції розвитку вищої освіти України на сучасному етапі. Відмінність та подібність систем вищої освіти України і Європейських країн.

Європейська кредитно-трансферна система. Головні принципи впровадження. Мета та завдання. Програмні результати навчання. Система накопичення та переведення кредитів. Угода між студентом і закладом. Інформаційний пакет, силабус: структура та зміст. Індивідуальний навчальний план студента. Індивідуальна траєкторія навчання. Система оцінювання. Оцінка якості освіти. Навчальне навантаження здобувачів освіти. Кредит. Розподіл кредитів. Особливості зарахування кредитів. Академічна довідка. Додаток до диплому. Сертифікат про практику / стажування.

Освітня програма. Структура. Основні вимоги до складання. Структурно-логічна схема підготовки. Навчальний план. Вимоги до організації освітнього процесу. Календарний план. Тижневе навантаження.

Система оцінювання навчальних досягнень. Сумісність різних систем оцінювання зі шкалою ЄКТС.

Академічна мобільність. Конвертація оцінок та навчальних досягнень.

ЄКТС і навчання впродовж всього життя.

Академічна свобода і доброчесність.

Автономія університетів.

Участь здобувачів освіти в управлінні навчальним закладом та організації освітнього процесу. Студентське самоврядування: завдання і функції.

Форми та методи навчання

Навчання здійснюється шляхом застосування індивідуальних та групових форм роботи: лекцій, індивідуальних дослідних завдань, консультацій, міні-конференцій.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль – здійснюється на семінарських заняттях (індивідуальне усне опитування, розв’язання проблемних ситуацій) .

Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Відповідь на семінарському занятті являє собою повідомлення з питання винесеного на обговорення. Цей виступ повинен бути чітко структурований і містити основні результати наукового вивчення проблеми, аргументи з приводу існуючих концептуальних підходів до питання, що вивчається, а також власне бачення доповідачем обговорюваної проблеми у вигляді висновків. Доповідь не повинна тривати більше 10 хвилин. При оцінюванні виступу на семінарському занятті перевага надається самостійним (без використання конспекту) відповідям, які демонструють вільне володіння студентом навчальним матеріалом. Обов’язковим є використання історичних джерел під час відповіді на питання семінару (цитування, демонстрація, тощо). При цьому допускається використання ксерокопій текстів джерел, репродукцій зображальних джерел, муляжів речових пам’яток, відео- та аудіозаписів, тощо. Відповіді, що спираються виключно на здобутки історіографії у вивченні різних джерельних комплексів, не можуть бути оцінені максимальною оцінкою, як і відповіді, що являють собою відтворення інформації про джерело або про джерельні комплекси без належного аналізу специфіки створення, з’ясування авторства, інформаційної цінності, особливостей методики їхнього опрацювання.

Студенти можуть ставити **питання** в ході обговорення проблем семінарського заняття. Питання також дозволяють виявити ступінь готовності студента до розгляду, винесених на семінарське заняття, питань, тому до уваги береться передусім якість питань. Ті з них, які провокують дискусію, актуалізують нові аспекти обговорюваної проблеми, створюють проблемні ситуації можуть бути оцінені високим балом, на відміну від питань репродуктивного характеру. При оцінюванні питань студентів їхня кількість принципового значення не має.

Рецензування відповіді на семінарському занятті передбачає визначення рівня виступу з питання семінарського заняття. З позицій власного розуміння питання студент повинен оцінити рівень знань свого колеги, вказавши на здобутки та недоліки у відповіді. Рецензія повинна враховувати самостійність суджень доповідача, їх адекватність рівню розвитку історичної науки, здатність аргументовано відстоювати свою точку зору в дискусії.

Доповнення на семінарському занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) у розвиток положень, висловлених доповідачем. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення полягає у приверненні уваги до тих аспектів обговорюваного питання, які не знайшли висвітлення у виступі доповідача. При оцінюванні доповнень студентів їх кількість значення не має.

Тестування застосовується для з'ясування рівня ознайомлення здобувачів освіти з джерелами, які пропонується опрацювати до семінарських занять. Частина балів, відведених для оцінювання роботи на семінарському занятті, виділяється для оцінки тесту.

Самостійна робота передбачає опрацювання проблем, винесених на позааудиторне вивчення. Оцінювання якості самостійної роботи здійснюється в ході написання контрольних робіт з питань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

- ___% – практичні роботи;
- ___% – лабораторні роботи;
- ___% – комп'ютерне тестування;
- 25% – підсумковий контроль.

Політика курсу

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

Дотримання академічної доброчесності студентами визначається «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)) і передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Інформаційні ресурси **Методичне забезпечення**

Острянюк А.М. Європейський освітній простір як інструмент формування громадянського суспільства в Україні: Навчально-методичний посібник.

Чернігів : Вид-во Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 29 с.

Інформаційні ресурси

Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
Національний Еразмус+ офіс в Україні. URL: <https://erasmusplus.org.ua/>
Європейський простір вищої освіти. URL: <http://www.ehea.info/index.php>
Освітній портал. URL: www.osvita.ua
Європейська комісія. URL: <https://ec.europa.eu/education/>
European University Association. URL: <https://eua.eu/>
Tempus Україна. URL: <https://www.tempus.org.ua/>
Європейський освітній ресурс <https://www.study.eu/>
Інформаційний ресурс для абітурієнтів <https://europe.graduateshotline.com/>
European Higher Education Area <https://www.coe.int/en/web/higher-education-and-research/european-higher-education-area>
European Higher Education Area: Challenges for a New Decade. Editors: Curaj, Adrian, Deca, Ligia, Pricopie, Remus (Eds.). URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783030563158>
European Higher Education Area: The Impact of Past and Future Policies. Editors: Curaj, Adrian, Deca, Ligia, Pricopie, Remus (Eds.). URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783319774060>
National Education Systems. URL: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/national-description_en
Perspectives on the new European Research Area from the university sector. URL: https://eua.eu/downloads/publications/eua%20policy%20input_perspectives%20on%20era%20from%20the%20university%20sector.pdf
Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). URL: <https://www.eqar.eu/kb/esg/>
The European higher education area (eha): achievements and challenges URL: <https://eua.eu/downloads/publications/bologna%20statement.pdf>
The European Higher Education Area: Between Critical Reflections and Future Policies. Editors: Curaj, A., Matei, L., Pricopie, R., Salmi, J., Scott, P. (Eds.). URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783319187679>
The Structure of the European Education Systems 2020/21 Schematic Diagrams. URL: <file:///C:/Users/A4F7~1/AppData/Local/Temp/ECAL20001ENN.en.pdf>
Towards a 2030 Vision on the Future of Universities in Europe Summary Paper. URL: <file:///C:/Users/A4F7~1/AppData/Local/Temp/KI0420633ENN.en.pdf>
Tuning educational structures in Europe. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
University world news https://www.universityworldnews.com/page.php?page=UW_Main
Болонський процесу фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / Степко М.Ф. Болюбаш Я. Я. Шинкарук В. Д. Грубінко В. В. Бабин І. І. Тернопіль, 2003. 26 с.

Вербицька А.В. Інтеграція вищої освіти України в європейський освітньо-науковий простір : монографія. Чернігів, 2017. 210 с.

Входження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод.Фонд дослідж. освіт. політики» ; кер. авт. кол. Т.В. Фініков. Київ : Таксон, 2012. 54 с. URL: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=54018>.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача. Львів, 2015. 106 с.

Європейський простір вищої освіти: параметри якості та експертизи: навчальний посібник / Укладачі: Батечко Н. Г., Бульвінська О. І., Локшина О. І., Мосьпан Н. В., Проценко О. Б., Сисоєва С. О., Соколова І. В.; За ред. Сисоєвої С. О. Київ, 2020. 152 с.

Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник /Т.М. Димань,О.А. Боньковський, А.Г. Вовкогон. Одеса.: НУ «ОМА», 2017. 106 с.

Вища освіта і Болонський процес: Навчально-методичний посібник / Авторі-укладачі: Ільченко А.М., Шейко С.В. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 316 с.

Кириченко К.І. Проблеми інтеграції національної системи освіти до європейського освітнього простору.

Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації. Харків, 2017. 126 с.

Навчайся в Європі. Освітні програми, гранти та стипендії Європейського союзу та держав-членів ЄС. URL: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/education-in-eu_uk.pdf

Пінчук Є.А. Модернізація вищої школи України в умовах інтеграції в Європейський освітній простір. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2009. № 2. С. 112–120.

Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. Львів, 2014.168 с.

Рашкевич Ю. Болонський процес в Україні: суб'єктивний погляд експерта. URL: <http://www.osvita.org.ua/articles/453.html>.

Рашкевич Ю.М. Болонський процес: історія, стан та перспективи. *Освітня аналітика України*. 2018. № 3 (4). С. 5–16.

Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характе-ристика : навчальний посібник / Київський університет імені Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 352 с.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. URL: https://enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian_by%20the%20British%20Council.pdf

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Острянко Андрій Миколайович
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат історичних наук, доцент
Комунікація	Кафедра: історії України, археології та краєзнавства E-mail: ostryanko@ukr.net Телефон: +38-050-908-71-02
Посилання на дисципліну в системах дистанційного навчання	https://moodle.chnpu.edu.ua/course/view.php?id=2896 Zoom: https://us05web.zoom.us/j/86535818640?pwd=FGy2bFqqtHWsk83O6b8JCI9oN8PTZ5.1 Ідентифікатор конференції: 865 3581 8640 Код доступу: 8kwcspw
Консультації	Понеділок, 16.00